

Развој еколошке свести
деце предшколског
узраста
- Збирка пројеката -

PROVENS

РАЗВОЈ ЕКОЛОШКЕ СВЕСТИ ДЕЦЕ ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА

**– Збирка спроведених пројеката
предшколских установа за развој
еколошке свести деце предшколског
узраста –**

PROVENS

2023.

ПРЕДГОВОР

Поштовани васпитачи, стручни сарадници и директори пред вама је збирка пројеката предшколских установа којима је развијана еколошка свест деце предшколског узраста.

Циљ ове публикације је ширење добре праксе и подстицај другим предшколским установама да се од најранијег узраста код деце развија еколошка свест и ствара подстицај за спровођење акција за очување животне средине.

У овој публикацији представљени су пројекти следећих предшколских установа:

1. Предшколска установа „Пава Сударски“ из Новог Бечеја из вртића „Јованка Добросављевић Мица“ у Новом Милошеву, васпитачи Јелена Радуловић и Биљана Весков
2. Предшколска установа – Дечји вртић „Цврчак“ из Новог Сада, васпитачи Миленка Васић и Тамара Рајлић
3. Предшколска установа из Зрењанина, вртић „Биберче“, васпитачи Биљана Аршинов и Невена Вуксановић
4. Предшколска установа „Детињство“ из Жабља, вртић „Мудра сова“, васпитачи Бранка Павловић и Милана Јованкин.

ЗАХВАЛНИЦА

Захваљујемо се свим васпитачима који су у свом васпитно-образовном раду са децом предшколског узраста спровели пројекте за развој еколошке свести деце предшколског узраста и акције за очување животне средине.

Захваљујемо се компанији Сојапротеин ДОО из Бечеја која је подржала објављивање ове публикације.

САДРЖАЈ

Предшколска установа „Пава Сударски“, Нови Бечеј	5
Предшколска установа – Дечји вртић „Цврчак“, Нови Сад.....	17
Предшколска установа из Зрењанина.....	25
Предшколска установа „Детињство“, Жабаљ.....	43

Предшколска установа „Пава Сударски“, Нови Бечеј

Назив вртића: „Јованка Добросављевић Мица“ Ново Милошево

Васпитачи: Радуловић Јелена и Весков Биљана

Узраст деце: У години пред полазак у школу

Назив акције: „ЧУДЕСНЕ МОЋИ ДРВЕТА“

Трајање пројекта: Пројекат је почео у месецу септембру 2023. , а завршен је у месецу децембру 2023.

Повод и провокација за акцију

Једна девојчица из групе је са родитељима ишла на планину. По повратку кући поред својих утисака као сувенир својим другарима понела је велике шишарке. Ове шишарке су код деце изазвале заиста велико интересовање, будући да таквих шишарки нема у нашим крајевима.

Почетна идеја васпитача

Уочивши овакво интересовање васпитачи су дошли на идеју да отпочну разговор са децом о дрвећу и разликама у дрвећу код нас, дрвећу на планинама и шта дрвеће значи за нас.

Учесници из локалне заједнице и њихов допринос спровођењу пројекта

Најзначајнији спољни експерт и учесник локалне заједнице у овом пројекту/акцији био је расадник „Доријат“ који је отворио своја врата за посету деце и васпитача, а потом и у виду донације једног дрвета јеле коју су деца засадила у дворишту свог вртића.

Допринос и улога родитеља

Родитељи су се укључивали тако што су обезбеђивала деци материјале од дрвета. Поред тога учествовали су и са предлогом да дрво које је донирано, обзиром да је у питању јела и ближе се новогодишњи празници, заједнички оките са децом.

Коришћена средства и материјали су: шишарке, гране дрвећа, лишће, облике дрвета, књиге и енциклопедије о дрвећу, кестење, жиреви, кора дрвета, маховина, ролне убруса, канап, лепак, маказе, магнет, глинамол, папир, темпере, рам за слике, дрвене плочице, креп папир, натрон папир, слама...

Аспект очувања животне средине на који се акција односи

Пројекат се односи на очување шума, обнављање и подмлађивање дрвећа, јер велика експлоатација дрвећа, доводи до нестанка шума и тиме прети нетодвољном пречишћавању ваздуха.

Васпитно-образовни ефекти у развоју еколошке свести деце остварени овим пројектом

Најпре, деца су схватила да дрво можемо да користимо у различите сврхе, али да морамо да водимо рачуна колико ћемо експлоатисати дрво и да морамо да подмлађујемо и садимо ново дрвеће, ако мислимо да нам околина и даље буде чиста, зелена и да имамо кисеоника. Деца су током пројекта сама долазила до ових закључака. Поред тога закључили су да дрво не служи само људима, већ да оно може да буде станиште и другим живим бићима, птицама, инсектима, шумским животињама, те да и због њиховог очувања, морамо ми људи чувати наше дрвеће.

Конкретни примери изјава деце и/или опис дечијег понашања по којем се препознаје да је ова акција унапредила еколошку свест деце

Изјава једне девојчице : „Морамо обнављати – садити ново дрвеће, јер ако толико много користимо дрво, остаћемо без шума.“

Један дечак дошао на идеју и предложио је свима: „Хајде да нашу јелку засадимо у нашем дворишту“.

ОПИС АКТИВНОСТИ ПРОЈЕКТА

Једна девојчица из групе ишла је на планину Златар са својом породицом и као поклон донела нам је у вртић шишарке. Деца су била фасцинирана величином шишарки. Она је испричала да то нису обичне шишарке, већ шишарке које је пронашла у једној великој и густој шуми; да таквих шума нема код нас, већ само на планинама. То нас је навело да започнемо наш пројекат.

Васпитач је деци пустио кратак филм о шумама након којег су разговарали на тему шуме, описивали како шума изгледа, шта чини једну шуму, за чега нам служе шуме и друго. Деца су закључила да шуму чини много дрвећа на једном месту. Покушала су са слике да изброје колико има дрвећа у шуми.

Један дечак је био убеђен да и код нас постоје шишарке и предложио је да изађемо напоље и да покушамо да пронађемо шишарке исте какве је њихова другарица донела.

Излазимо у шетњу како би пронашли шишарке. У току шетње разгледамо дрвеће, увиђамо разлике међу дрвећем, истражујемо... (неко има голе гране, неко бодље, једно је више, друго ниже, једно дебља, а друго тање...). Деца су запазила да је неко дрвеће још увек зелено иако је увелико почела зима. Васпитачица је објаснила деци да је неко дрвеће током целе године зелено и да се такво дрвеће зове зимзелено. Деца су дошла на идеју да зимзеленом дрвећу дамо име „Зими зелено“, а листопадном „Лист пада“. Описујемо промене листопадног дрвета кроз годишња доба и једна девојчица долази на идеју да у визуелној просторној целини направимо слику листопадног дрвета кроз годишња доба.

Разговарамо о томе како листопадно дрво изгледа кроз годишња доба, кроз какве промене пролази, шта се дешава са лишћем. Посматрајући дрвеће кроз прозор радне собе деца уочавају да лишће мења боју, опада у јесен и од њега се може направити хумус којима се биљке хране. Затим зими спава зимски сан, а када дође пролеће оно се поново буди и олистава, рађају се нови листићи и пупољци који ће некон цветања дати плод.

Шишарке које смо приликом шетње пронашли и донели у вртић смо упоредили са шишаркама са Златара. Дошли смо до закључка да се поред облика, шишарке знатно разликују по величини. Шишарке са Златара су много веће од наших шишарки.

Децу је занимало како се зове то дрво које рађа шишарке, те смо наше истраживање проширили на то да сазнамо како се зове дрво које има шишарке. Доносим књигу „Годишња доба“ ауторкњ Анђеле Улекс у којој проналазимо разне врсте дрвећа и њихове карактеристике. Откривамо да свако дрво има свој плод. Показујемо деци слике дрвећа путем слика са лаптопа, именујемо хрест, кестен, врбу, јелу, бор...и њихове плодове, описујемо каквог је изгледа лишће, да ли опада или не...

Позивамо родитеље путем вибер групе да се придруже у нашем истраживању дрвета, те да нам пошаљу у вртић делове дрвета (грану, кору од дрвета, облицу, лист, плод...). Наше истраживање проширујемо на делове дрвета. Именујемо кору дрвета, опипавамо текстуру уочавамо разлике у корима од различитог дрвећа, нека је глатка, нека хрпава. Једна девојчица је уочила да се на једној кори нахватало нешто плишано зелено. Друга девојчица јој је одговорила да се то зове маховина и да она живи на кори од дрвета.

Група деце је дошла на идеју да од грана, коре и осталих делова дрвета можемо да направимо дрво. Сетили су се да дрво не би могло да живи без корена, јер њиме узима воду и храну и да можемо да га направимо од канапа и папира.

Док је друга група желела да нашу макету „Село“ из претходног пројекта обогатимо дрвећем јер је оно веома важно за живот. У визуелној просторној целини од убрбус ролни и гранчица правимо дрвеће.

Једна девојчица је у вртић донела облице дрвета. Група деце јој је пришла да погледају шта је донела, одмах отпочињу истраживање и уочавају неке кругове по њима. Васпитач позива децу да преброје са сваке облице кругове и да виде да ли се на свакој налази исти број кругова. Деца су закључила да нема свака облица исти број кругова. У књизи смо пронашли да се ти кругови називају годови и да они представљају број година колико има дрво.

У математичкој просторној целини деца користе облице дрвета како би открили колико је дрво старо тако што пребројавају годове. У току њихове игре васпитач долази на идеју да се направи једна рачунаљка од облица и кестења које су деца донела у вртић.

Деца су се запитала колико има година најстарије дрво на свету. Једна девојчица је затражила од васпитачице да пронађе ту информацију на телефону.

Пуштам им клип са Јутјуб канала о највећем дрвету на свету из којег сазнајемо да се највеће дрво на свету зове Секвоја. Једна девојчица је запазила да су деца која причају у клипу јако мала наспрам дрвета и да је то зато јер је то дрво јако велико.

Васпитач предлаже да у визуелној просторној целини нацртамо себе поред једног дрвета секвоје.

Како би се захвалили расаднику дошли смо на идеју да направимо један поклон за расадник. Деца су нацртала цртеж јелке који смо урамили и направили смо један мали магнетић од глинамола и плочице дрвета.

У складу са празничном еуфоријом деца се присећају да се јелка користи за кићење уочи Нове године. Васпитач долази на идеју да пишемо расаднику „Доријат“ да нам донирају једну јелку како би је окитили, а након тога засадили у дворишту нашег вртића.

Искористили смо друштвену мрежу FB како би послали писмо страници расадника Доријат. Након што смо послали писмо, добили смо одговор да ће нам расадник врло радо донирати јелку.

Уносимо јелку у собу. Путем вибер групе обавестили смо родитеље да смо добили донацију јелке. Група родитеља је дала предлог да се окупимо па да заједно направимо украсе за јелку и окитимо је. Предложили смо да украси буду направљени од дрвета (дрвених штапића, гранчица...)

У визуелној просторној целини заједно са родитељима правимо украсе за јелку и деца долазе до закључка да дрво може да нам служи и да направимо нешто од њега. Набрајамо шта све можемо правити од дрвета. У току разговора једна девојчица долази до закључка да морамо и обнављати - садити ново дрвеће јер је толика велика примена дрвета да ћемо остати без шума. Те смо дошли на идеју да нашу јелку након Нове године засадимо у дворишту нашег вртића.

Разговарамо о томе чему све служи дрво. Деца су рекла да на дрвету живе птице. Наш пројекат усмеравамо ка томе да истражимо дрво као станиште. Договарамо се да изађемо у шетњу и пробамо да откријемо ко све живи на/у дрвету.

Током шетње деца су уочила гнезда која су направиле птице на дрвећу користећи гранчице и блато. Угледали смо да по стаблу шетају мрави, разне бубе, пронашли смо коре отпале са дрвета на којима су се настанили паукови.

Деца су пожелела да коре дрвета понесемо у вртић. Упитала сам их шта ћемо да радимо са њима, а деца су дала предлог да се направи велико дрво. Уз помоћ канапа, крп папира, натрон папира правимо великодрво у нашој соби.

Једна девојчица је предложила да нашем дрвету можемо да направимо гнездо слично пињати коју је она код куће правила од балона, брашна и убрис папира. Деца су била толико фасцинирана дрветом да су желели да га обогате гнездима, те смо у визуелној просторној целини правили гнезда од брашна, убрис папира и сламе.

Деца су била толико фасцинирана дрветом да су почели сами да усељавају гумене паукове, мраве....

Пројекат смо прославили тако што смо изнели нашу јелку из радне собе, како смо се раније договорили, и засадили у дворишту вртића уз мото „Где нађеш згодно место ти дрво посади“. Позвали смо другаре и васпитаче из других група да нам се придруже, као и помоћне раднице. Сађењу јелке су присуствовали и родитељи који су били у могућности да дођу.

Предшколска установа – Дечји вртић „Цврчак“, Нови Сад

Назив вртића: „Цврчак“

Васпитачи: Миленка Васић и Тамара Рајлић

Узраст деце: старија група (5-6 година)

Назив акције: „Планета Земља зове у помоћ“

Трајање пројекта: Пројекат је почео у месецу фебруару 2023., а завршен је у месецу мају 2023.

Повод и провокација за акцију

Један дечак из групе донео је у вртић врло интересант еколошки календар у којем су се налазиле разне фотографије. На фотографијама се видело како и на који начин се уништава човекова животна средина, а упоредо са тим су биле фотографије на којима се види како чувамо нашу животну средину. Изузетно мотивисана деца су имала пуно питања и очигледну жељу да сазнају што више о томе како да се чува наша планета од загађења.

У току разговора други дечак из групе је рекао: „Морамо помоћи нашој планети!“ што је био сјајан моменат да се са децом договоримо да ћемо радити нови пројекат и да ћемо га назвати „Планета Земља зове у помоћ“. Деца су одмах почела да дају идеје како би се све то могло помоћи нашој планети. Васпитачице су примениле технику „Грозд“.

Почетна идеја васпитача

Почетна идеја васпитача је била да се управо са тим еколошким календаром и његовим врло едукативним фотографијама оствари провокација код деце и развије еколошка свест и уз помоћ које ће моћи врло лепо да се започне нови пројекат.

Учесници из локалне заједнице и њихов допринос спровођењу пројекта

Радници градске чистоће који сваки дан чисте наше дворише су врло радо разговарали са децом о њиховом послу, колико је он важан јер они наш град чисте и улепшавају. Деца су схватила да је тај посао врло тежак и да неће свако да га ради, али да су им захвални што је захваљујући њима наш град чист. Увек им је био интересантан камион који односи смеће, па се и овог пута чуло: „Ја ћу бити ђубретарац и возићу овај камион!“

Допринос и улога родитеља

Родитељи су се врло радо одазвали сарадњи у овом пројекту донесећи разне рециклажне материјале. Код куће су са децом правили роботе од разних кутија, чепова, сламчића, дугмића... Деца су донела роботе у вртић, па смо направили изложбу. Деца су била врло поносна на своје роботе. После су се са њима и играли у вртићу.

Коришћена средства и материјали су: разне кутије, картони од јаја, старе новине, чепови, сламчице, пластичне чаше и флаше, сијалице....

Аспект очувања животне средине на који се акција односи

Аспект очувања животне средине је рециклажа.

Васпитно-образовни ефекти у развоју еколошке свести деце остварени овим пројектом

Деца су схватила колико је важно да чувамо животну средину у којој живимо јер од тога зависи и наше здравље. Подстакнута су да подржавају све оне који брину, одржавају и чувају нашу околину од загађења и заједно са одраслима доприносе очувању своје средине. Научила су шта је екологија и чиме се бави. Научили су и то шта је рециклажа и да сортирају отпад у одређене канте.

Конкретни примери изјава деце и/или опис дечијег понашања по којем се препознаје да је ова акција унапредила еколошку свест деце

- „Важно је да деца имају чисту воду, јер треба да расту“
- „Ја сваки дан бацам смеће, јер не желим да планета буде прљава!“
- „Није лепо да загађујемо планету стаклом и непотребним стварима!“
- „Тамо где бацамо смеће не може да никне трава.“
- „Кад риба поједе смеће може да угине или када је ми поједемо можемо да се разболимо.“

Деца су током шетње након активности овог пројекта много више учавала различита нарушавања чисте средине. Опмињали су родитеље кад ураде неку неправилну радњу. Уживали су у радној акцији чупкаља и сакупљања траве око нашег мобилијара.

ОПИС АКТИВНОСТИ ПРОЈЕКТА

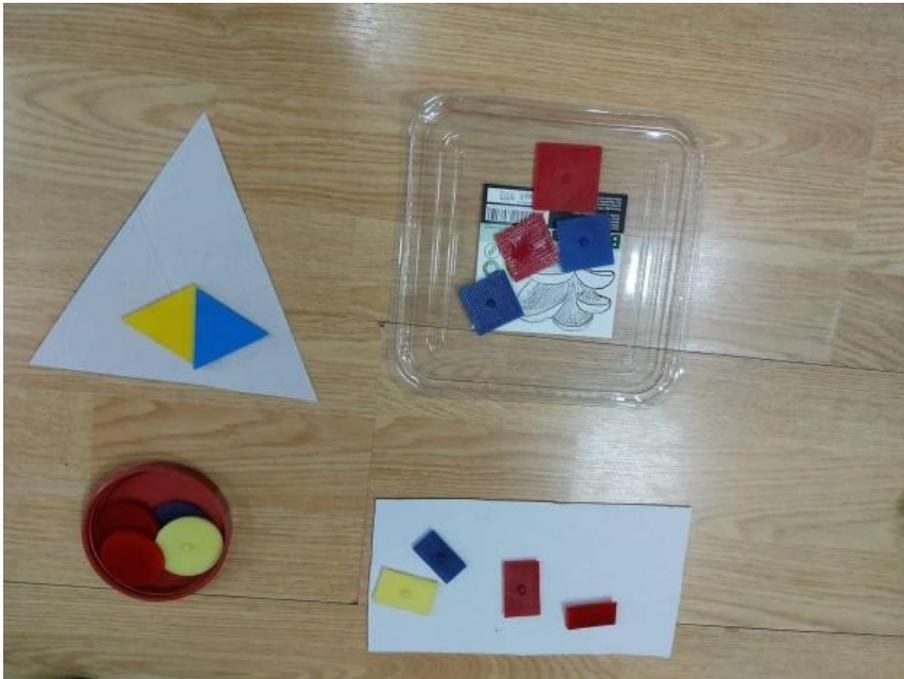
Еколошки календар који је у вртић донело дете је искоришћен је као провокација за пројекат „Планета Земља зове у помоћ“. На основу дечијих исказа направљн је грозд и почетни пано.

Разне подстицајне и сазнајне игре које буде еколошку свест:

- Разврстај смеће према врсти материјала;
- Игре меморије;
- Спортски полигони: ко ће пре да покупи смеће, ко пре убаца чепове у флашу, сложи флаше по величини, геометријски облици од рециклажног материјала, игра пута-нула.

Ликовни радови од рециклажног материјала: картони, разни папири, чепови, сламчице ...

Групни рад на тему „Пролеће“

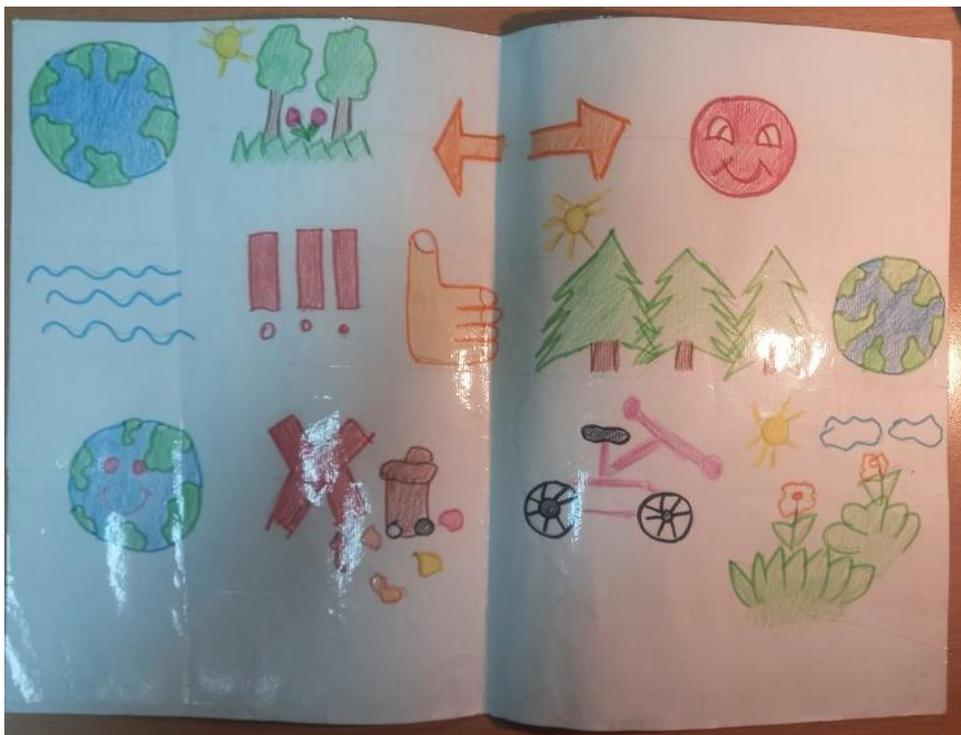
Од картонских кутија за јаја и резних кутија су правили кућу да могу да је користе у игри и да уђу у њу.

Правили су код куће са родитељима роботе од рециклажног материјала и донели су у вртић где смо правили изложбу, а после су се играли са њима.

ЗЕМЉА ЈЕ ОВА ПЛАНЕТА СЈАЈНА

Земља је ова планета сјајна, где год погледаш природа бајна.
Окрени се лево,окрени на десно, ако си срећан није ти тесно.
Вода и ваздух важне су ствари,само са њима живот је прави.
Зелена шума моје тајне скрива,само на Земљи ти тако бива.
Жеља се буди у свима иста, да нам планета остане чиста.
Зато се труфди ,не загађуј, не прљај, бицикли вози и природу чувај.

Усвоји ли су још стихове „Рециклажа“, и „Дрво“

Певали смо песме „Малена планета“, „Рециклажа“, „Чисти град“, „Химна природи“.

На крају пројекта деца су своја сазнања и умећа о томе како се чува наша планета приказала у квизу знања и спретности који води чистој планети. Њихова подршка су била деца из других група.

На крају смо све то увеличали посетом салашу „Стамен“ где су деца уживала у природном и чистом окружењу.

Деца су схватила да није тешко помоћи планети Земљи само ако би смо јој сачували природу, реке и ваздух од разних загађења и загађивача.

Предшколска установа из Зрењанина

Назив вртића: „Биберче“

Васпитачи: Биљана Аршинов и Невена Вуксановић

Узраст деце: Група у години пред полазак у школу

Назив акције: „Шта све ваздух може?“

Трајање пројекта: Пројекат је почео у месецу марту 2023. године, а завршен је у месецу мају 2023. године

Повод и провокација за акцију

Повод за почетак пројекта је била игра балоном у радној соби. Деца су питала васпитаче да ли их имају још и да ли могу они да их надувају. Нека деца су успевала, а нека нису имала довољно ваздуха да их надувају. Питали су се шта је то ваздух и како он остаје у балону.

Провокација: васпитачи су наредног дана унели лаптоп у литерарну просторну целину где су заједно са децом претраживали интернет и тражили видео записе на којима би могли да виде и чују нешто више о ваздуху. Један видео запис је посебно пробудио знатижељу код деце. Деца су се питала зашто не виде ваздух, зашто ваздух нема боју, зашто некада има мирис, а некада не, зашто је ваздух топао...

Почетна идеја васпитача

Васпитачи су желели да деца стекну основна еколошка знања која се односе на човекову природну средину, пре свега о значају чистог и здравог ваздуха и о складном функционисању човека и природе. Кроз истраживање и експериментисање деца су могла да на очигледним примерима увиде и закључе колико је ваздух важан за опстанак природе и човека као део ње.

Учесници из локалне заједнице и њихов допринос спровођењу пројекта

Из локалне заједнице сарадња је остварена са професором физике који је са децом у радној соби у вртићу реализовао бројне експерименте. Затим, у посету вртићу је дошла педагог за ликовно васпитање са којим су деца користила различите технике сликања. Остварена је сарадња и са логопедом која је са децом у радила говорно-језичке вежбе и објаснила им какву улогу има ваздух у настајању говора. Заједно са васпитачима деца су посетила Градску башту и разговарали са баштованом. Он им је испричао причу о најстаријем дрвету у граду Зрењанину, зашто је дрвећу неопходан ваздух и како биљке дишу.

Допринос и улога родитеља

Пројекат је „отпутовао кући“ тако што су родитељи били позвани да са децом код куће истраже књиге, енциклопедије, интернет странице које се односе на значај ваздуха за опстанак човека и природе.

Деца су од куће донела различите сликовнице, књиге, енциклопедије и фотографије на којима је био чист и загађен ваздух. Заједно са васпитачима су их деца прелиставала, а гледала су и видео записе које су родитељи послали. Родитељи су предлагали да деца са васпитачима реализују експерименте и да укључе у пројекат различите стручњаке из локалне заједнице који би им помогли да сазнају шта је то ваздух.

Коришћена средства и материјали су: балони, природни материјали (дрво, песак, земља) боје, папир, провидне кесе, канап, маказе, пластичне чаше, чиније, тегле, свећа, сламчице, чиоде, гране дрвећа, опало лишће, шишарке, пампур, шкољке, камење, дутмад...

Аспект очувања животне средине на који се акција односи

Аспект очувања животне средине односи се на бригу и заштиту ваздуха, земље и воде и очувању здравља и здраве хране.

Васпитно-образовни ефекти у развоју еколошке свести деце остварени овим пројектом

- Усвајање појма природа, ваздух, светлост, земљиште, жива и нежива природа
- Развијање интересовања према истраживању
- Стицање сазнања о важности значаја живе и неживе природе за човека
- Упознавање предмета, њихових особина и начина коришћења
- Разликовање и препознавање основних својства ваздуха и његов значај на живот
- Значај заједништва и тимског рада
- Развијање свести за очување природе

Конкретни примери изјава деце и/или опис дечијег понашања по којем се препознаје да је ова акција унапредила еколошку свест деце

Искази деце :

- „Овај велики балон је тежак, јер има више ваздуха.“
- „Ветар покреће ветрењачу.“
- „У води има балончића, значи да има и ваздуха.“
- „У Градској башти је најчистији ваздух, јер има пуно дрвећа.“
- „Када удахнеш више ваздуха брже ћеш да трчиш.“
- „Хајде да посадимо дрво у нашем дворишту.“

Опис дечијег понашања :

Након гледања документарног филма о чистом и загађеном ваздуху, деца и васпитачи су решили да „ухвате“ загађени ваздух и упутили се до фабрике „Дијамант“ која се налази у

близини вртића. Када су кренули, у једну флашицу су „ухватили“ чист ваздух из дворишта вртића у којем се налази пуно дрвећа. Када су стигли до фабрике у другу флашицу су из дворишта „ухватила“ загађен ваздух. Када су се вратила у вртић убацила су по парче вате у флашице и оставила их до сутра да виде шта ће се десити. Када су деца дошла у вртић одмах су приметила да је у једној флашици црна вата, а у другој бела. Једна девојчица је објаснила да је у флашици црна вата зато што је у дворишту фабрике „Дијамант“ био загађен и прљав ваздух. Након тога су деца заједно са васпитачима правила етикете са симболима чистог и загађеног ваздуха и лепила их на флаше које су касније закачили на прозор.

ОПИС АКТИВНОСТИ ПРОЈЕКТА

Деца предшколског узраста непрестано испољавају интересовање и потребу да упознају свет који их окружује. Деца су са васпитачима шетала около вртића и посматрала природу. Разговорали о томе шта се све налази у природи, какве се све појаве дешавају у природи и шта нас све окружује.

Када су се вратили из шетње у вртићу, у радној соби је био један надувани балон. Деца су питала васпитаче да ли их имају још и да ли могу они да их надувају. Нека деца су успевала, а нека нису имала довољно ваздуха да их надувају. Питали су се шта је то ваздух и како он остаје у балону. Договорили су се да започну истраживање.

Наредног дана су васпитачи унели лаптоп у литерарну просторну целину где су заједно са децом претраживали интернет и тражили видео записе на којима би могли да виде и чују нешто више о ваздуху. Један видео запис је посебно пробудио знатижељу код деце. Деца су се питала зашто не виде ваздух, зашто ваздух нема боју, зашто некада има мирис, а некада нема, зашто је ваздух топао... Гледајући видео записе закључили су да је ваздух као ветар, да може да буде чист и загађен, да ваздухом могу да се дувају балони и гуме за пливање.

Посебну пажњу деци су привукле ветрењаче које су приказане на једном од снимака па су деца заједно са васпитачима одлучила да истраже за шта се све оне користе. Сазнали су да су се некада ветрењаче користиле за млевење жита, а да данас оне производе струју. Након тога деца су деца пожелела да направе своје ветрењаче. Уз помоћ сламчица и чиода украшавала су папире, секла их, а потом склапала делове својих ветрењача након чега су су у дворишту вртића решила да провере да ли ветар стварно може да покрене њихове ветрењаче. Деца су била срећна јер су се ветрењаче окретале.

Инспирисан овим догађајем један дечак је направио "природну ветрењачу" од гране дрвета и опалог листа. Другој деци се свидела та идеја, тако да су и они правили сличне ветрењаче користећи различите природне материјале које су пронашли у дворишту вртића.

Пројекат је "отпутовао кући" тако што су родитељи били позвани да са децом код куће истраже књиге, енциклопедије, интернет странице које се односе на значај ваздуха за опстанак човека и природе. Деца су од куће донела различите сликовнице, књиге, и фотографије на којима је био чист и загађеним ваздух. Заједно са васпитачима су их прелиставала и гледала видео записе које су родитељи послали. Родитељи су предложили да васпитачи укључе у пројекат различите стручњаке из локалне заједнице који би им помогли да сазнају шта је то ваздух.

Схватили су да ваздуха има свуда око нас и почели да експериментишу на различите начине. Убацили су сунђер у воду и видели балончиће, а онда су експериментисали са шишаркама, пампуром, шкољкама, каменчићима и дугмићима. Експериментисали су и са свећама, чашом воде и ваздухом, теглама... Сви експерименти су деци били занимљиви, активно су у њима учествовали и научили о притиску ваздуха, када ће се свећа пре угасити, како се папир лепи за чашу...

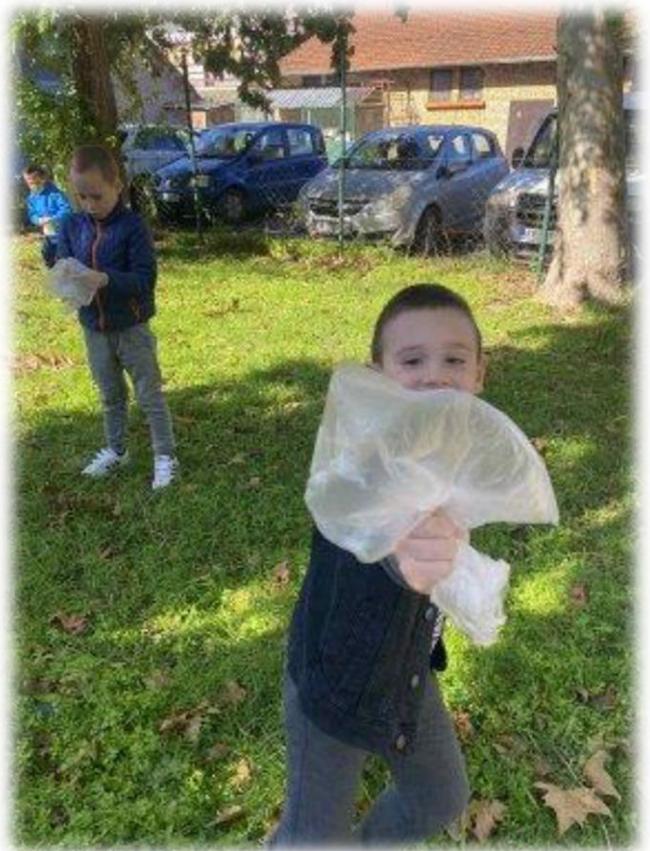
Кроз бројне експерименте које су изводили деца су и даље постављала једна другима разна питања о ваздуху. Одлучили су да измере колико су балони тешки. На вагу коју су имали у радној соби су ставили празан балон и измерили га, а онда су балон надували, завезали и ставили и њега на вагу. Схватили су да је надувани балон тежи, јер у њему има више ваздуха. Питали су се и зашто ваздух у соби нема мирис, укус и боју. Питали су васпитаче да ли је то тако, а онда су заједно гледали један документарни филм о чистом и загађеном ваздуху.

Сутрадан су се договорили да "ухвате" загађени ваздух и упутили се до фабрике „Дијамант“ која се налази у близини вртића. Када су кренули, у једну флашицу су „ухватили“ чист ваздух из дворишта вртића у којем се налази пуно дрвећа. Када су стигли мама једне девојчице из групе која ради у фабрици их је позвала да уђу у двориште. Деца су тада у другу флашицу „ухватила“ загађен ваздух из дворишта фабрике „Дијамант“. Када су се вратила у вртић убацила су по парче вате у флашице и оставила их да виде шта ће се десити. Сутрадан, једна девојчица је приметила да је у једној флашици црна вата, а у другој бела. Она је објаснила да је у флашици црна вата зато што је у дворишту фабрике „Дијамант“ био загађен и прљав ваздух. Након тога су деца заједно са васпитачима правила етикете са симболима чистог и загађеног ваздуха и лепила их на флаше које су касније закачили на прозор.

Деци се свидело експериментисање па су заједно одлучили да у госте позову професора физике који је са децом у радној соби у вртићу реализовао бројне експерименте. Експериментисали су феном за косу, лоптицама, специјалним куглицама којима се ствара вакуум, а највише су били очарани „Теслином куглом“.

Уживали су у игри и у сваком тренутку сазнавали нове информације о ваздуху. Играли су се и у сали за физичко надуваним балонима и користили их као реквизите.

Играли су се и сликали заједно са педагогом за ликовно васпитање. Користила су различите технике сликања,; дување боје сламчицом на папир и дување боје уз помоћ дувалице и кашике. Заједно са њом су направили и рам за њихову заједничку фотографију коју су окачили у радну собу.

У госте им је наредног дана дошао логопед, која је са децом урадила говорно-језичке вежбе и објаснила деци улогу ваздуха у настајању говора, након чега су заједно урадили вежбе дисања уз које су деца посебно забавила.

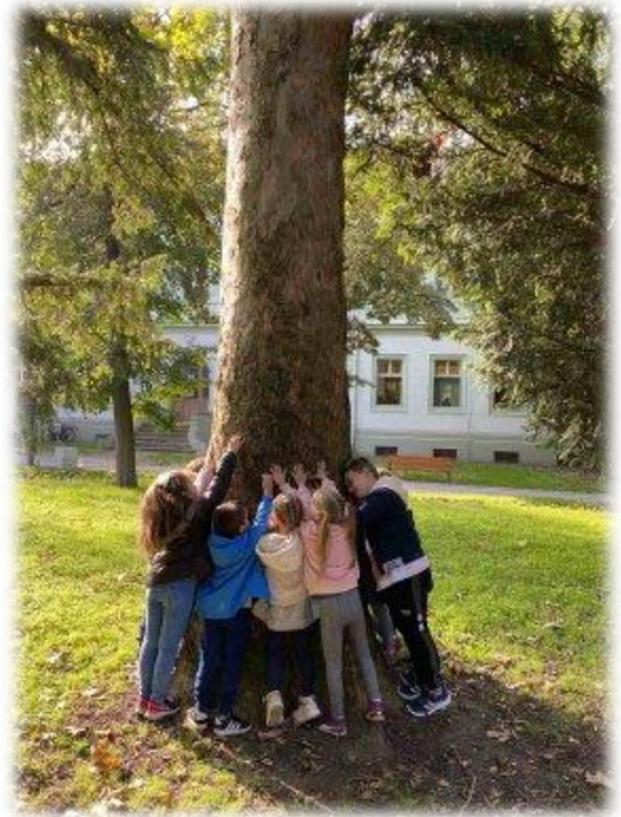

Њихови другари из друге вртићке групе су радили пројекат о људском телу, па су тако сазнали шта су плућа, како се уз њихову помоћ дише и колико је важно да удишемо чист ваздух како бисмо били здрави.

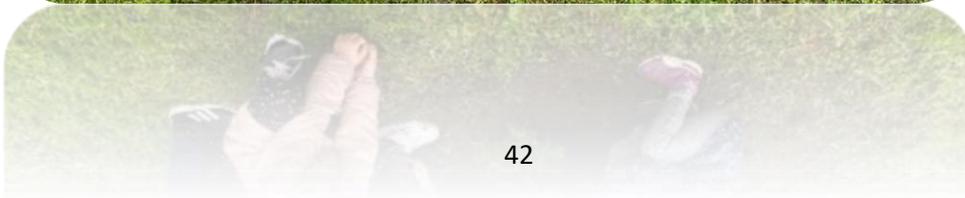
Након сазнања о важности чистог ваздуха за здрав живот људи договорили су се са васпитачима да посете Градску башту где су разговарали са баштованом. Испричао им је причу о најстаријем дрвету у граду Зрењанину, објаснио им је зашто је дрвећу и свим осталим живим бићима неопходан ваздух. Објаснио им је и како биљке дишу.

Када су се вратили у вртић договорили су се да посаде једну тују у дворишту. Жеља деце је да она заувек остане у дворишту вртића како би ваздух био чистији.

Деца и васпитачи су кроз пројекат научили шта све ваздух може и колико је важан за живот свих живих бића.

Предшколска установа „Детињство“, Жабалъ

Назив вртића: Мудра Сова

Васпитачи: Бранка Павловић, Милана Јованкин

Узраст деце: 3,5 до 6 година

Назив акције:

Пројекат је почео у месецу септембру 2023. , а завршен је у месецу децембру 2023.

Који је био повод и провокација за акцију?

Мајка једног дечака је донела у вртић разне празне амбалаже са којима су се деца играла и правила нове ствари за употребу и игру.

Један дечак је рекао : „Дали смо нов живот старој конзерви.“

Која је била почетна идеја васпитача?

Развијање еколошке свести као и очување планете земље.

Ко су били учесници из локалне заједнице и шта је био њихов допринос спровођењу акције?

- У госте нам је дошао средњошколац који је са професором биологије осмислио да на занимљив начин појасни деци важност очувања природе.
- Сарадња са ЈКП Чистоћом, гостовањем радника у вртићу.
- Новогодишњи вашар продајног карактера производа од рециклажног материјала.
- Локални фотограф донирао нам је ролне од фотопапира.

Ако су у пројекту учествовали родитељи, који је био њихов допринос и улога?

Родитељи су учествовали доношењем рециклажног материјала, стручне литературе, као и учешћем на вашару.

Коришћена средства и материјали су: чепови, флаше, кутије, картони, папири, конзерве, цеви, гуме, ролне од убруса и ролне од фотографија.

На који аспект очувања животне средине се акција односи?

Смањење отпада и рециклажа у што већој мери. Деца су упозната са правима на здраву животну средину, као и све оно што је нарушава.

Које васпитно-образовно ефекте у развоју еколошке свести деце сте остварили овим пројектом?

Деца размењују искуства, едукује и своје блиске одасле. Смањују отпад, одлажу га на исправан начин.

Наведите неке конкретне примере изјава деце или опис дечијег понашања по којем препознајете да је ова акција унапредила еколошку свест деце ваше васпитне групе.

Деца у већој мери доносе чепове и одлажу у кутије Чеп за хендикеп. Мајка једне девојчице је рекла да је девојчица тражила да направе код куће лутку уместо да купе нову. Уместо пластичних чаша за једнократну употребу свако је донео лонче себи за воду. Самоиницијативно почели су да прикупљају и разврставају отпадни материјал за рециклажу (батерије, конзерве).

Опишите ток развоја акције уз фотографије , ликовне радове деце, изјаве деце, видео записе и слично.

Од картона су се правиле играчке по жељама деце, аутомобил, свемирска ракета.

Направили смо наш одељак у заједничком простору за одлагање пластике, како би што већи број деце и родитеља учествовао.

Организовали смо радну акцију чишћења у околини вртића.

Рециклажне играчке се свакодневно користе како у радној соби тако и дворишту вртића.

Гледали смо позоришну представу о очувању природе.

Деца нису желела да украшавају нити праву јелку јер не желе да уништавају шуму, нити да украшавају пластичну, желели су да сами направе јелку и искристе материјал који имају.

Прослава пројекта уз Новогодишњи вашар.

Наслов издања:

РАЗВОЈ ЕКОЛОШКЕ СВЕСТИ ДЕЦЕ ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА

**-збирка спроведених пројеката предшколских установа за развој еколошке свести
деце предшколског узраста –**

Уредник:

др Драгана Малешевић

Контакт: dragana.malesevic@provencs.edu.rs

Издавач:

ПРОВЕНС

www.provencs.edu.rs

Рецензент:

Татјана Лојовић

Прелом:

Ненад Самарџија

Електронска публикација

ISBN: 978-86-81816-40-0

Подршка у објављивању ове публикације:

